

Фурман Ярослав Володимирович,
старший науковий співробітник науково-
дослідної лабораторії з проблем
криміналістичного забезпечення та судової
експертології, навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, старший науковий співробітник

**ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ
ЗАСОБІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З
ВИКОРИСТАННЯМ ВИБУХОВИХ МАТЕРІАЛІВ
ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Визначення напрямків підвищення ефективності розкриття та розслідування кримінально караних діянь у нових умовах залежить від чіткого й ефективного правового та науково-технічного забезпечення діяльності правоохоронних органів України [1, с. 368]. Як слушно зазначає Н.С. Карпов, виконання завдань щодо зміцнення законності та вдосконалення діяльності правоохоронних органів не можливе без постійного пошуку та впровадження в практику досвіду застосування новітніх досягнень науки й техніки [2, с. 7].

Питання використання науково-технічних засобів у діяльності з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень висвітлені у наукових дослідженнях В.П. Бахіна, Р.С. Белкіна, Г.І. Грамовича, І.А. Ієрусалимова, А.В. Іщенка, Н.С. Карпова, М.І. Клименка, В.В. Коваленка, В.С. Кузьмічова, М.В. Салтєвського, В.Ю. Шепітька.

Окремі аспекти використання науково-технічних засобів, що використовуються у криміналістичній вибухотехніці висвітлено у працях Ю.Ю. Орлова, К.С. Золотухіна, В.К. Гончара, Ю.П. Приходька, Я.В. Фурмана, Д.В. Дерігіна та інших.

Проте не втрачають актуальності положення, щодо застосування технічних засобів пошуку, знешкодження та фіксування їх результатів у розслідуванні кримінальних правопорушень пов'язаних з використанням вибухових матеріалів.

Аналіз численних публікацій щодо використання науково-технічних засобів показав, що проблеми безпосереднього розроблення та впровадження науково-технічних засобів, що використовуються при розслідуванні злочинів, пов'язаних з використанням вибухових матеріалів (пристроїв) не достатньо висвітлені в наукових публікаціях. У даних публікаціях вкрай рідко містяться докладні описи конкретних

новітніх технічних засобів та інноваційних продуктів, методики їх практичного застосування. Також відсутній аналіз вірогідності появи помилок щодо використання приладів при вимірах окремих показників. Тобто науковці недостатню увагу приділяють експериментальній роботі та розробленню реальних інноваційних продуктів для їх використання у роботі вибухотехнічних підрозділів Національної поліції України.

Перспектива запровадження нових розробок та ефективних засобів криміналістичної техніки, використання науково-технічних можливостей сучасних приладів пошуку, знешкодження та фіксації їх результатів з метою оптимізації та підвищення якості досудового розслідування є принципово важливим пріоритетом реформування системи кримінального судочинства України на сучасному етапі.

Дослідження матеріалів 432 кримінальних проваджень дозволило виокремити низку проблем, що обумовили низький рівень використання науково-технічних засобів та інноваційних продуктів при провадженні слідчих (розшукових) дій. Так, установлено відсутність оновлення техніко-криміналістичних засобів; втрату професійного ядра співробітників слідчого апарату і оперативних підрозділів Національної поліції України; недостатність наявних тактичних засобів здійснення слідчої діяльності в сучасних умовах; складнощі у залученні спеціалістів різних експертних спеціальностей до участі у слідчих (розшукових) діях; наявність проблем взаємодії слідчого з обізнаними особами; недостатність інформації про розслідувану подію через перевантаженість слідчих і нестачу часу; недостатність надійних джерел отримання інформації; наявність протидії розслідуванню з боку зацікавлених осіб та ін.

Підвищення ефективності розслідування даної категорії кримінальних правопорушень неможливо без використання останніх досягнень науки і техніки, у зв'язку з цим особливого значення набуває розробка способів реалізації науково-технічних досягнень у протидії злочинності, розширення можливостей використання їх у процесі розслідування і запобіганні кримінальним правопорушенням. Нині значно зросли можливості науки і техніки, що є важливим резервом підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів. Сучасні науково-технічні досягнення розроблені та запатентовані Національною академією внутрішніх справ зумовили розвиток теоретичних та практичних основ використання науково-технічних засобів, розширили можливості кримінального судочинства щодо ефективного та всебічного судового розслідування кримінальних проваджень.

Так у 2018 році авторським колективом Національної академії внутрішніх справ (Ю.Ю. Орлов, К.С. Золотухін, В.К. Гончар, Я.В. Фурман, Ю.П. Приходько, Д.В. Дерігін), створено та запатентовано “Пристрій пошуковий вибухотехнічний” [3, 4, с. 40, 5, с. 421–424.], який призначений для огляду об’єктів у важкодоступних місцях, що складається з штанги, на якій змонтована ручка, оглядове дзеркало, яке відрізняється тим, що оглядовою частиною дзеркала служить чорна глянцева поверхня дзеркала, протилежна частина дзеркальна, кріплення дзеркала до штанги має згин.

Мал.1. Експериментальний зразок винаходу

Корисна модель відноситься до оборонної сфери, до області виявлення боєприпасів з натяжними або обривними датчиками.

Підсумовуючи викладене слід зазначити, що подолання існуючих проблем розроблення і впровадження науково-технічних засобів у практику протидії злочинності є можливим шляхом впровадження інновацій у навчальний процес всіх рівнів освіти та практичну діяльність органів і підрозділів Національної поліції України за умови системної державної підтримки, яка передбачає тісну співпрацю розробників і користувачів інноваційних продуктів та державне фінансування процесів розроблення і впровадження інновацій у практику протидії злочинності.

Список використаних джерел

1. Керевич О. В. Застосування технічних засобів фіксування за новим КПК України / О. В. Керевич. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – №1. – С. 368.
2. Карпов Н.С. Теоретичні основи та практика використання передового досвіду органів внутрішніх справ у протидії злочинній

діяльності: монографія / Н.С. Карпов, В.П. Бахін. – К.: Нац. акад. внутр. справ України, 2003. – 119 с.

3. Патент на корисну модель № 122401. Пристрій пошуковий вибухотехнічний / Ю. Ю. Орлов, К. С. Золотухін, В. К. Гончар, Я. В. Фурман, Ю. П. Приходько, Д. В. Дерігін; Нац. акад. внутр. справ. № 122401; заяв. від 13.06.2017 ; зареєстр. 10.01.2018.

4. Я. В. Фурман, В. В. Юсупов, Ю. П. Приходько, І. М. Максимчук. Огляд науково-технічних засобів, що використовуються при розслідуванні злочинів, пов'язаних з використанням вибухових матеріалів (пристроїв). Довідкове видання. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 64 с.

5. Фурман Я.В. Проблеми застосування науково-технічних засобів, що використовують під час розслідування злочинів, пов'язаних із використанням вибухових матеріалів (пристроїв) у діяльності підрозділів національної поліції України // Актуальні питання криміналістики та судової експертизи [Текст] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 19 листоп. 2020 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. – 461 с. – С. 421–424.

Хомко Богдан Русланович,

заступник завідувача лабораторії
досліджень у сфері інформаційних
технологій, Державного науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС
України

МОЖЛИВОСТІ СУДОВОЇ ФОТОТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ТА ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

За останнє десятиліття в усьому світі кількість випадків використання вибухонебезпечних матеріалів та вибухових пристроїв для вчинення злочинів невідомо зростає. По-перше, розвиток інформаційних технологій надав необмежений доступ до інформації про вибухові матеріали, вибухові пристрої та способи їх отримання (придбання, створення) з метою подальшого вчинення кримінального правопорушення. По-друге, особи, які вчиняють злочини, пов'язані з використанням вибухонебезпечних матеріалів та вибухових пристроїв, на сьогодні використовують інноваційні технології з метою досягнення своєї мети.